

Dokument zasedanja

A9-0420/2023

8.12.2023

POROČILO

o izvajanju strategij teritorialnega razvoja (uredba o skupnih določbah, naslov III, poglavje II) in njegovi uporabi v Teritorialni agendi Evropske unije 2030
(2023/2048(INI))

Odbor za regionalni razvoj

Poročevalec: Marcos Ros Sempere

VSEBINA

	Stran
OBRAZLOŽITEV – POVZETEK DEJSTEV IN UGOTOVITEV	3
PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE	7
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	8
MNENJE ODBORA ZA KMETIJSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA	21
INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU	30
POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	31

OBRAZLOŽITEV – POVZETEK DEJSTEV IN UGOTOVITEV

Zahtevne svetovne razmere – kohezija pomembnejša kot kdajkoli prej

Številne krize, kot je pandemija covid-19, trajajoča vojna v Ukrajini, ki je povzročila begunsko krizo brez primere in resno energetska krizo, ter čedalje hujša podnebna kriza, so pokazale, da so ozemlja med seboj vse bolj odvisna. V sedanjih zahtevnih svetovnih razmerah mora EU ponuditi pozitivne prihodnje perspektive za vse kraje in ljudi. Zato postaja ekonomska, socialna in teritorialna kohezija čedalje pomembnejša za to, da Evropa ostane enotna.

V takih okoliščinah je bolj kot kdaj prej pomembno, da institucije Unije ter nacionalni, regionalni in občinski organi med seboj tesno sodelujejo, da bi s participativnim in inovativnim celostnim teritorialnim razvojem dosegli odpornost, trajnostnost in vključenost.

Ključna vloga celostnega teritorialnega razvoja

Celostni teritorialni razvoj je ključen za krepitev odpornosti in spodbujanje blaginje v vseh regijah. S takim pristopom je lažje usklajevati regionalni in lokalni razvoj ter negovati lokalno demokracijo z vključujočo udeležbo. Celostni teritorialni razvoj je pomemben za vsa ozemlja EU in lahko odpre nove razvojne poti v smeri pametnejšega, na znanju temelječega in bolj zelenega gospodarstva, v katerem se ustvarjajo kakovostna delovna mesta in družbeni napredek tudi na območjih, ki niso mestna. V teritorialnih ali lokalnih razvojnih strategijah se obravnava teritorialni razvoj zunaj mest, funkcionalnih mestnih območij in metropolitanskih območij, pri čemer imajo lokalne oblasti osrednjo vlogo pri upravljanju.

Orodja iz uredbe o skupnih določbah: celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost

Pomembna orodja za vzdrževanje tega procesa so celostne teritorialne in lokalne razvojne strategije, ki jih spodbuja kohezijska politika EU. Zlasti celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, sta glavna mehanizma, ki se uporabljata za financiranje kohezijske politike na celosten in krajevno usmerjen način z dejavno udeležbo regionalnih in lokalnih oblasti. Uredba o skupnih določbah ju za vsako programsko obdobje ureja kot sredstvi za izvajanje kohezijske politike na teritorialno celosten način, da bi se povečala učinkovitost te politike.

Tako je naslov III, poglavje II, uredbe za programsko obdobje 2021–2027 namenjen teritorialnemu razvoju glede na njegov temeljni pomen v strukturi kohezijske politike. Členi 28–34 uredbe o skupnih določbah določajo, da se spodbujanje trajnostnega in celostnega razvoja vseh ozemelj izvaja prek teritorialnih orodij, zlasti celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, ali katerega koli drugega celostnega teritorialnega orodja, oblikovanega v okviru nacionalne strategije.

Celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, sta ključna instrumenta za obravnavanje enega od petih širših ciljev kohezijske politike, zlasti cilja politike št. 5 „Evropa, ki je bližje državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja vseh vrst območij“. Ti orodja sta bili uvedeni leta 2014 in dodatno okrepljeni v zakonodaji za

obdobje 2021–2027, pri čemer je bila poudarjena ključna vloga, ki jo imajo celostne teritorialne strategije pri doseganju kohezijskih ciljev.

Namen celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, je olajšati pristop k teritorialnemu razvoju od spodaj navzgor z vključevanjem lokalnih in regionalnih oblasti, dialogom med različnimi deležniki ter tesnejšim sodelovanjem med javnim in zasebnim sektorjem, pa tudi s spodbujanjem sodelovanja in prenosa informacij med najvišjo in najnižjo ravno upravljanja.

Uredba o ESRR za obdobje 2021–2027 določa več podrobnosti o celostnem pristopu (členi 7–9) in namensko dodelitev sredstev. Zlasti je treba 8 % sredstev ESRR na nacionalni ravni (v primerjavi s 5 % v prejšnjem programskem obdobju) dodeliti trajnostnemu razvoju mest v obliki celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, ali katerega koli drugega celostnega teritorialnega orodja.

Pregled izvajanja celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost

Da bi lahko podal koristne sklepe, poročevalec izhaja iz izkušenj v obdobju 2014–2020, obravnava pa tudi to, kar je predvideno v trenutnem obdobju 2021–2027. V poročilu želi predvsem oceniti, kako so se strategije celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, izvajale v obdobju 2014–2020 in kakšen razvoj je že mogoče opaziti v obdobju 2021–2027, pri čemer se osredotoča na kvalitativne, ne pa toliko kvantitativne podatke. Uspešnost teritorialnih instrumentov bi bilo v vsakem primeru treba oceniti zunaj natančno merljivih podatkov. Obstajajo tudi mehkejši dejavniki, ki jih je težje oceniti, na primer kohezija znotraj ciljnega ozemlja, dobrobit prebivalcev, okrepljen socialni in človeški kapital, nove oblike kulture sodelovanja pri oblikovanju politike ali nove oblike modelov sodelovalnega upravljanja, ki jih je mogoče opazovati le dolgoročno.

Omeniti je treba, da so v obdobju 2014–2020 sredstva, predvidena za teritorialne in mestne strategije, znašala približno 30 milijard EUR, kar je skoraj 10 odstotkov vseh sredstev kohezijske politike za to obdobje. Instrumenti celostnih teritorialnih naložb so se pogosto uporabljali v mestnem kontekstu za celostne in trajnostne strategije razvoja mest. V skladu s tem so celostne teritorialne naložbe eden od prednostnih instrumentov za izvajanje obvezne namenske dodelitve sredstev iz nacionalnega ESRR v višini najmanj 8 % za trajnostni razvoj mest. Vendar se je v obdobju 2014–2020 več držav odločilo, da za to ne bodo uporabljale celostnih teritorialnih naložb, temveč namensko mestno prednostno os znotraj svojega operativnega programa.

V zvezi z izvajanjem na terenu je dejansko mogoče opaziti, da se na različnih območjih uporabljajo zelo različni pristopi. Države članice in regije so možnosti uporabe teritorialnih instrumentov izkoristile v zelo različnem obsegu.

Omeniti je treba, da so v začetku obdobja 2014–2020 pri izvajanju operacij nastale precejšnje zamude, proti koncu programskega obdobja pa se je stopnja izvajanja teh instrumentov znatno izboljšala.

Dokazi iz prejšnjega obdobja tudi kažejo, da so instrumenti lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, usmerjeni v manjša podeželska območja, njihova uporaba v mestnih območjih pa je sorazmerno majhna. Težave, ki so se pojavljale v prejšnjem obdobju 2014–2020, so zlasti premajhna ozaveščenost in zmogljivost na lokalni ravni, pa tudi občutek velikega

birokratskega bremena in počasno črpanje sredstev.

Vloga Teritorialne agende 2030

Države članice so pozvane, da zagotovijo skladnost in usklajevanje med skladi ter hkrati preprečijo pojav novih ekonomskih, socialnih in teritorialnih neskladij. Najbolj prednostno je treba spodbujati krajevno usmerjene pristope in celostni teritorialni razvoj. Kot je poudarjeno v Teritorialni agendi 2030, pa tega ambicioznega cilja ni mogoče doseči brez celostnega pristopa k teritorialnemu razvoju.

V Teritorialni agendi 2030 sta opredeljena dva splošna cilja, in sicer pravična Evropa in zelena Evropa, ki imata šest prednostnih nalog za razvoj evropskega prostora kot celote skupaj z vsemi njegovimi kraji. Agenda nadalje usklajuje cilje teritorialnega razvoja EU z agendo Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030 in evropskim zelenim dogovorom, poudarja pomen strateškega prostorskega načrtovanja in zagotavlja usmeritev v zvezi z njim, hkrati pa krepi teritorialno razsežnost sektorskih politik na vseh ravneh upravljanja.

Teritorialna agenda 2030, ki tako kot urbana agenda EU sledi načelom, kot so lokalni pristop, usklajevanje politik in učinkoviti okviri na več ravneh, temelji na razumevanju, da se Evropa srečuje z velikimi gospodarskimi, družbenimi in okoljskimi izzivi. Ima tudi velik potencial za izboljšanje življenjskih razmer v vseh krajih in za vse ljudi. To pomeni, da Evropa potrebuje politike z močnejšo prostorsko razsežnostjo in usklajenimi pristopi, s katerimi se bodo priznavale in izkoriščale raznolikosti in posebnosti krajev.

Medvladna izjava, ki jo je treba izboljšati

Teritorialna agenda 2030 je orodje, ki postavlja temelje za teritorialno kohezijo v Evropi, ob tem pa širok nabor akterjev spodbuja, da uresničijo njene cilje in prednostne naloge. Vendar je ta dokument medvladna izjava brez neposrednih pravnih, finančnih ali institucionalnih izvedbenih instrumentov. Omeniti je treba, da se uredbi o skupnih določbah iz leta 2014 in leta 2021 ne sklicujeta na Teritorialno agendo 2020 oziroma Teritorialno agendo 2030. Evropski parlament bi zato moral preučiti, kako teritorialno agendo čim bolj izkoristiti, in razmisliti o vključitvi njenih prednostnih nalog v zakonodajne postopke EU.

Izvajanje Teritorialne agende 2030

Izvajanje Teritorialne agende 2030 temelji na sodelovanju na več ravneh. Da bi ključne akterje spodbudili k ukrepanju, je bilo uvedenih sedem pilotnih ukrepov. Pilotni ukrepi prikazujejo, kako je mogoče cilje teritorialne agende uresničevati „na terenu“ na lokalni in regionalni ravni. To vključuje izvedbene dejavnosti, kot je sodelovanje z lokalnimi in regionalnimi akterji v zvezi s tem, kako lahko obravnavajo priložnosti in izzive, povezane z njihovo tematsko osredotočenostjo. Te dejavnosti so primeri krajevno usmerjenih pristopov, ki vključujejo dialoge deležnikov z namenom doseganja soglasja. V okviru dejavnosti se izvajajo eksperimentalne in inovativne rešitve, prilagojene lokalnim posebnostim.

Pilotni ukrepi za teritorialno agendo so še v zgodnji fazi. Teritorialna agenda 2030 predvideva pregled stanja v letu 2024, vključno s pregledom sistema upravljanja, napredka pri izvajanju in ustreznosti prednostnih nalog. Ta pregled se bo začel med španskim predsedovanjem EU leta 2023, osredotočen pa bo na upravljanje in izvajanje.

Ukrepi za uresničevanje Teritorialne agende 2030 se lahko sprejmejo na kateri koli ravni upravljanja, razlikujejo pa se lahko po naravi in usmerjenosti. Kljub pozivom ključnim akterjem in kljub prizadevanjem, da bi s primeri in pilotnimi ukrepi spodbudili ukrepanje, se zdi, da izvajanje prednostnih nalog Teritorialne agende 2030 ostaja neenotno in neenakomerno po celotnem ozemlju Unije. To pomeni, da je porazdelitev sedmih pilotnih ukrepov po Evropi neuravnotežena. Vse pilotne ukrepe so začeli nacionalni organi. Eksperimentalni ali inovativni procesi na lokalni in regionalni ravni so bili izvedeni z nekaj pilotnimi ukrepi. V številnih primerih se zbirajo dokazi ter pripravljajo študije primerov in poročila. Nekateri sodelujoči predlagajo, da bi bile izkušnje, pridobljene iz nacionalne pobude, na voljo akterjem po vsej Evropi.

Pot naprej

Evropski parlament pozorno spremlja, kako se z evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi podpira celostni pristop k razvoju mest in teritorialnemu razvoju. Ob tem je bistveno razumeti, kako se razvijajo strategije za trajnostni razvoj mest, celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, izvajane po vsej Evropi v programskih obdobjih kohezijske politike 2014–2020 in 2021–2027, ter upoštevati dragocene izkušnje. Le na tak način je mogoče izboljšati prihodnja orodja kohezijske politike.

Preučiti bi morali naložbene strategije, pri čemer bi morali upoštevati različne vidike, kot so geografska enota, prostorska osredotočenost, tematska koncentracija, obseg prebivalstva, ureditve financiranja in mehanizmi izvajanja, da bi lahko ustrezno prilagodili prihodnjo kohezijsko politiko in odpravili sedanje pomanjkljivosti.

Namen tega poročila je tudi okrepiti vlogo Evropskega parlamenta in zlasti njegovega Odbora za regionalni razvoj pri nadaljnjem spremljanju teritorialne agende in vseh njenih ukrepov, kot je izraženo v samem dokumentu.

Prizadevati bi si morali za nadaljnjo poenostavitev upravnega postopka za upravljanje sredstev, za vključitev prednostnih nalog Teritorialne agende 2030 v zakonodajne instrumente in operativne programe skladov kohezijske politike ter za nadaljnje vključevanje občin, regij in njihovih predstavniških združenj v različne faze izvajanja teritorialnih instrumentov. To zajema tudi njihovo sodelovanje pri programskem načrtovanju ter izbiri in spremljanju projektov celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. Naša cilja bi morala biti mobilizacija potencialnih upravičencev in pomoč oblastem pri ozaveščanju o teritorialnih orodjih. Prav tako bi bilo treba razviti bolj izpopolnjene sisteme spremljanja in vrednotenja, s katerimi bo mogoče oceniti vplive teh teritorialnih instrumentov in bolj sporočati njihove rezultate.

**PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE,
OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE**

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalec izjavlja, da je pri pripravi poročila do njegovega sprejetja v odboru prejel prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
ESPON
DG of Territory - Portuguese government
German Federal Institute for Research on Building, Urban Affairs and Spatial Development (BBSR) on behalf of the Federal Ministry for Housing, Urban Development and Building (BMWSB), Germany
Federal Office for Spatial Development ARE - Switzerland
Norwegian Ministry of Local Government and Regional Development

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalca.

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o izvajanju strategij teritorialnega razvoja (uredba o skupnih določbah, naslov III, poglavje II) in njegovi uporabi v Teritorialni agendi Evropske unije 2030 (2023/2048(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti naslova XVIII Pogodbe,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko¹ (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah),
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu²,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1059 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o posebnih določbah za cilj „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg), ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj in instrumenti za zunanje financiranje³,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod⁴,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o določitvi pravil o podpori za strateške načrte, ki jih pripravijo države članice v okviru skupne kmetijske politike (strateški načrti SKP) in se financirajo iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 1305/2013 in (EU) št. 1307/2013⁵,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 o določitvi nekaterih prehodnih določb za podporo iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) v letih 2021 in 2022 ter o spremembi uredb (EU) št. 1305/2013, (EU) št. 1306/2013 in (EU) št. 1307/2013 glede sredstev in uporabe v letih 2021 in 2022 ter Uredbe (EU) št. 1308/2013 glede sredstev in razdelitve take

¹ UL L 231, 30.6.2021, str. 159.

² UL L 231, 30.6.2021, str. 60.

³ UL L 231, 30.6.2021, str. 94.

⁴ UL L 231, 30.6.2021, str. 1.

⁵ UL L 435, 6.12.2021, str. 1.

podpore v letih 2021 in 2022⁶,

- ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006⁷,
- ob upoštevanju sporazuma, sprejetega na 21. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije Organizacije združenih narodov o spremembi podnebja (COP21) 12. decembra 2015 v Parizu (Pariški sporazum),
- ob upoštevanju agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030, zlasti cilja trajnostnega razvoja št. 11 o trajnostnih mestih in skupnostih,
- ob upoštevanju Teritorialne agende 2030 – Prihodnost za vse kraje, sprejete 1. decembra 2020 na neformalnem srečanju ministrov, pristojnih za prostorsko načrtovanje, teritorialni razvoj in/ali teritorialno kohezijo,
- ob upoštevanju dogovora iz Amsterdama, s katerim je bila vzpostavljena urbana agenda EU in ki je bil sprejet 30. maja 2016 na neformalnem srečanju ministrov EU, pristojnih za mestno politiko,
- ob upoštevanju nove Leipziške listine – preobrazbena moč mest za skupno dobro, ki je bila sprejeta 30. novembra 2020 na neformalnem srečanju ministrov o mestni politiki,
- ob upoštevanju ljubljanskega dogovora, ki je bil sprejet 26. novembra 2021 na neformalnem srečanju ministrov, pristojnih za mestno politiko,
- ob upoštevanju nove urbane agende, ki so jo Združeni narodi (OZN) sprejeli 20. oktobra 2016,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 17. januarja 2023 z naslovom Izkoriščanje potenciala nadarjenih posameznikov v evropskih regijah (COM(2023)0032),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 4. februarja 2022 o osmem kohezijskem poročilu: Kohezija v Evropi do leta 2050 (COM(2022)0034),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. junija 2021 z naslovom Dolgoročna vizija za podeželska območja EU – do močnejših, povezanih, odpornih in uspešnih podeželskih območij do leta 2040 (COM(2021)0345),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 3. marca 2021 z naslovom Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030 (COM(2021)0101),

⁶ UL L 437, 28.12.2020, str. 1.

⁷ UL L 347, 20.12.2013, str. 320.

- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 11. decembra 2019 z naslovom Evropski zeleni dogovor (COM(2019)0640),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 17. septembra 2020 z naslovom Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 – Vlaganje v podnebno nevtralno prihodnost v korist naših državljanov (COM(2020)0562),
- ob upoštevanju pobude Komisije za novi evropski Bauhaus, ki se je začela izvajati 16. septembra 2020,
- ob upoštevanju delovnega dokumenta služb Komisije z dne 17. junija 2022 z naslovom *New European Bauhaus territorial development model (NEB TDM) financial instrument* (Finančni instrument modela teritorialnega razvoja novega evropskega Bauhauusa (NEB TDM)) (SWD(2022)0172),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. septembra 2022 o novem evropskem Bauhausu⁸,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. decembra 2022 o dolgoročni viziji za podeželska območja EU – do močnejših, povezanih, odpornih in uspešnih podeželskih območij do leta 2040⁹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. septembra 2022 o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji v EU: osmo poročilo o koheziji¹⁰,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. februarja 2022 o izzivih za mestna območja v obdobju po covidu-19¹¹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. maja 2021 o tem, kako spremeniti demografske trende v regijah EU z instrumenti kohezijske politike¹²,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. marca 2021 o kohezijski politiki in regionalnih okoljskih strategijah v boju proti podnebnim spremembam¹³,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. marca 2018 o vlogi regij in mest EU pri izvajanju Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah (COP 21)¹⁴,
- ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 18. septembra 2020 – Revizija teritorialne agende EU, Leipziške listine in agende EU za mesta¹⁵,

⁸ UL C 125, 5.4.2023, str. 56.

⁹ UL C 177, 17.5.2023, str. 35.

¹⁰ UL C 125, 5.4.2023, str. 100.

¹¹ UL C 342, 6.9.2022, str. 2.

¹² UL C 15, 12.1.2022, str. 125.

¹³ UL C 494, 8.12.2021, str. 26.

¹⁴ UL C 162, 10.5.2019, str. 31.

¹⁵ UL C 429, 11.12.2020, str. 145.

- ob upoštevanju poglobljene analize z naslovom *Territorial Agenda 2030 – Implementation Review* (Teritorialna agenda 2030 – pregled izvajanja), ki jo je Generalni direktorat za notranjo politiko objavil 7. junija 2023¹⁶,
- ob upoštevanju študije, izvedene za Generalni direktorat Komisije za regionalno in mestno politiko (GD REGIO) z naslovom *Integrated territorial and urban strategies: how are ESIF adding value in 2014-2020* (Celostne teritorialne in mestne strategije: kakšna je dodana vrednost skladov ESI v obdobju 2014–2020), objavljene decembra 2017¹⁷,
- ob upoštevanju interaktivnega orodja STRAT-Board, ki sta ga razvila Skupno raziskovalno središče (JRC) Evropske komisije in GD REGIO ter ki prikazuje, kako evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI) podpirajo celostni pristop k mestnemu in teritorialnemu razvoju¹⁸,
- ob upoštevanju priročnika o teritorialnih in lokalnih razvojnih strategijah¹⁹ ter priročnika o strategijah trajnostnega razvoja mest²⁰, ki ju je objavil JRC,
- ob upoštevanju delovnega dokumenta GD REGIO z naslovom *The geography of EU discontent and the regional development trap* (Geografija nezadovoljstva EU in regionalna razvojna past), objavljenega marca 2023,
- ob upoštevanju študije, izvedene za Svet evropskih občin in regij, z naslovom *ITI and CLLD. The use of integrated territorial tools in cohesion policy* (Celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost. Uporaba celostnih teritorialnih orodij v kohezijski politiki), objavljene decembra 2022,
- ob upoštevanju Leipziške listine o trajnostnih evropskih mestih iz leta 2007 in nove Leipziške listine – preobrazbena moč mest za skupno dobro z dne 30. novembra 2020,
- ob upoštevanju člena 54 Poslovnika ter člena 1(1)(e) sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku pridobitve dovoljenja za pripravo samoiniciativnih poročil in priloge 3 k temu sklepu,
- ob upoštevanju mnenja Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja,
- ob upoštevanju poročila Odbora za regionalni razvoj (A9-0420/2023),

A. ker kohezijska politika ostaja in bi morala ostati glavna naložbena politika za regije in

¹⁶ Poglobljena analiza – *Territorial Agenda 2030 – Implementation Review* (Teritorialna agenda 2030 – pregled izvajanja), Evropski parlament, Generalni direktorat za notranjo politiko, tematski sektor B – strukturna in kohezijska politika, 7. junij 2023.

¹⁷ Evropska komisija, [Integrated territorial and urban strategies: how are ESIF adding value in 2014-2020? – Final Report](#) (Celostne ozemeljske in urbane strategije: kako skladi ESI dodajajo vrednost v obdobju 2014–2020? – Končno poročilo), december 2017.

¹⁸ Evropska komisija, [STRAT-Board](#).

¹⁹ Evropska komisija, [Handbook of territorial and local development strategies](#) (Priročnik o teritorialnih in lokalnih razvojnih strategijah).

²⁰ Evropska komisija, [Handbook of Sustainable Urban Development Strategies](#) (Priročnik o strategijah trajnostnega razvoja mest).

mesta EU in ni namenjena temu, da bi stalno veljala za prvo izbiro finančne pomoči v primeru nepredvidenih dogodkov, ki pretresajo našo družbo in gospodarstvo; ker je Teritorialna agenda vodilni instrument za teritorialno politiko EU, kot se odraža v njenih nacionalnih programih in projektih, pri čemer prinaša usmeritev za strateško prostorsko načrtovanje in regionalni razvoj, poziva h krepitvi teritorialne razsežnosti sektorskih politik na vseh ravneh upravljanja ter si prizadeva spodbujati vključujočo in trajnostno prihodnost za vsa mesta ter prispevati k doseganju ciljev trajnostnega razvoja v Evropi;

- B. ker se izzivi, s katerimi se srečujejo regije EU, prepoznajo in upravljajo na teritorialni ravni;
- C. ker se prejšnja in sedanja uredba o skupnih določbah ne sklicujeta posebej na Teritorialno agendo 2020 oziroma Teritorialno agendo 2030; ker je v poglavju II naslova III veljavne uredbe o skupnih določbah določena podlaga za črpanje sredstev kohezijske politike prek teritorialnih razvojnih strategij; ker je v členu 7 Uredbe (EU) št. 1301/2013²¹ kot okviru za izbiro posameznih operacij naveden trajnostni razvoj mest, ki temelji na celostnih trajnostnih strategijah za mesta;
- D. ker je cilj lokalnega pristopa k oblikovanju politik, ki temelji na celostnem teritorialnem razvoju, sprostiti edinstveni potencial, povezan s teritorialnimi viri, znanjem in sredstvi, ob hkratnem priznavanju, da so potrebne prilagojene rešitve za različne vrste območij;
- E. ker se zdi, da so bile poleg počasnega črpanja sredstev glavne težave, s katerimi so se v obdobju 2014–2020 srečevale lokalne in regionalne institucije ter civilna družba, nezadostna tehnična in upravna pomoč, nesorazmerne birokratske ovire, pomanjkanje veščin in usposabljanja, znanja in krepitve zmogljivosti ter slabo sodelovanje med različnimi ravnmi upravljanja;
- F. ker se zdi, da v regijah in administrativnih enotah, kjer se izvaja pobuda LEADER, obvezna funkcija vodje lokalne akcijske skupine prispeva k izboljšanju uspešnosti in črpanja regionalnih sredstev;
- G. ker je treba bogastvo teritorialne raznolikosti EU obravnavati kot dinamičen in kompleksen sistem, v katerem se vsaka regija spopada z razvojnimi izzivi, ki so odvisni od njenih lastnih posebnosti; ker so čedalje večje neenakosti med kraji in med ljudmi dosegle kritično raven ter je potrebno usklajeno ukrepanje na vseh geografskih ravneh in ravneh upravljanja, da bi zagotovili pozitivne prihodnje perspektive za vse ljudi in kraje po vsej EU;
- H. ker priročnik o teritorialnih in lokalnih razvojnih strategijah ponuja metodološko podporo na vseh ravneh;
- I. ker je mikrokohezija oblika ravnovesja za nerazvita območja znotraj razvitejših regij; ker se s Teritorialno agendo, ki se izrecno osredotoča na „kraje in ljudi“, poleg teritorialne kohezije uvaja zamisel o „medosebni koheziji“, ob upoštevanju, da je te razlike mogoče odpraviti le tako, da se večja pozornost nameni raznolikosti in

²¹ Uredba (EU) št. 1301/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in o posebnih določbah glede cilja "naložbe za rast in delovna mesta" ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1080/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 289).

potencialu ozemelj ter da se oblikujejo lokalne politike in strategije z namenom boljšega vključevanja teritorialne razsežnosti v vsa sredstva EU;

- J. ker člen 28 uredbe o skupnih določbah celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, določa kot instrumenta za izvajanje teritorialnih razvojnih strategij ter poziva k skladnosti in usklajevanju med skladi, kadar se jih več uporablja za isto strategijo za regionalni ali lokalni razvoj; ker so ti instrumenti namenjeni teritorialnemu razvoju od spodaj navzgor in krepijo dejavno sodelovanje lokalnih deležnikov;
- K. ker je bilo v obdobju 2014–2020 v takratnih 28 državah članicah načrtovanih 1 975 strategij, ki so bile financirane z 19 milijardami EUR iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), od tega pa je bilo 13,8 milijarde EUR dodeljenih celostnim teritorialnim naložbam v devetih državah članicah;
- L. ker je bil lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, drugo najpogostejše orodje, ki so ga države članice uporabile za razvoj teritorialnih ali lokalnih strategij v obdobju 2014–2020, ter zagotavlja, da bodo lokalni in regionalni organi in deležniki tesno vključeni v pripravo, izvajanje in spremljanje prejetih sredstev EU; ker v programskem obdobju 2021–2027 ni dodeljevanja sredstev za uporabo lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost;
- M. ker izvajanje celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, po EU še vedno poteka neenakomerno ter se zdi, da več držav članic in organov upravljanja ni zelo zavezanih njihovem izvajanju; ker si države članice različno razlagajo in izvajajo cilj politike št. 5 „Evropa, ki je bližje državljanom“, posledica tega pa je nizka stopnja izvajanja celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost; ker bi morala sozakonodajalca v prihodnosti razmisliti o prožnejšem izvajanju cilja politike št. 5 brez strogih zahtev glede strategij in upravljanja, zaradi česar bi bil bolj odprt za vse vrste pobud, ki prispevajo k regionalnemu in lokalnemu razvoju;
- N. ker so celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, instrumenti, ki bi morali biti namenjeni ne le spodbujanju pristopa k teritorialnemu razvoju od spodaj navzgor z vključevanjem lokalnih in regionalnih oblasti že od začetka, temveč tudi spodbujanju dialoga med različnimi deležniki in povečanju sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem, pa tudi s spodbujanjem sodelovanja in prenosa informacij med vsemi ravnmi upravljanja;
- O. ker sta v Teritorialni agendi 2030 Parlament in njegov Odbor za regionalni razvoj kot odbor, pristojen za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, pozvana, naj upoštevata njene cilje in zagovarjata njene prednostne naloge v zakonodajnih postopkih EU;
- P. ker so celostni teritorialni razvoj in lokalne politike nujni pogoji za doseganje strateških ciljev EU, kot sta zeleni in digitalni prehod; ker lahko lokalne politike pomagajo območjem, da se izognejo dolgoročnemu gospodarskemu nazadovanju in pasti regionalnega razvoja, ko regija ne more ohraniti gospodarske dinamike v smislu dohodka, produktivnosti in zaposlovanja;
- Q. ker sta v Teritorialni agendi 2030 opredeljena dva splošna cilja, in sicer pravična Evropa in zelena Evropa, ki imata šest prednostnih nalog (uravnotežena Evropa, funkcionalne regije, čezmejno povezovanje, zdravo okolje, krožno gospodarstvo in

trajnostne povezave) za razvoj evropskega prostora kot celote skupaj z vsemi njegovimi kraji; ker so s Teritorialno agendo 2030 cilji teritorialnega razvoja EU dodatno usklajeni z agendo OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 ter evropskim zelenim dogovorom; ker urbana agenda EU v okviru Leipziške listine podpira cilje Teritorialne agende 2030;

- R. ker je lahko močan skupni teritorialni razvoj na podlagi uredbe o skupnih določbah in prek izvajanja Teritorialne agende 2030 sredstvo za krepitev solidarnosti in demokratičnih procesov ter za doseganje pravične in zelene EU; ker teritorialni pristopi dodajajo vrednost z uporabo strateškega, prostorskega vidika, ki zajema posebne kombinacije socialnih, institucionalnih, gospodarskih in okoljskih izzivov in priložnosti, ki vplivajo na razvoj vseh vrst ozemelj;
 - S. ker izvajanje prednostnih nalog Teritorialne agende 2030 po EU še vedno poteka neenakomerno, zlasti ob upoštevanju prostorskih razlik, kot je otoška lega; ker ugotovitve Teritorialne agende 2030 kažejo na vse večje neenakosti v EU, ki še povečujejo razlike med ljudmi in območji;
 - T. ker je v Teritorialni agendi 2030 pozvano, naj se okrepi teritorialna razsežnost sektorskih politik na vseh ravneh upravljanja; ker so vodilna načela Teritorialne agende 2030 vključena v dve prednostni nalogi, ki sta „Ljudje in mesta se razhajajo“ in „Trajnostni razvoj in podnebne spremembe“;
 - U. ker je bilo s sprejetjem Teritorialne agende 2030 uvedenih sedem pilotnih ukrepov, ki se uporabljajo kot primer uporabe njenih ciljev na terenu, na lokalni in regionalni ravni, ter so navdih za skupne ukrepe po vsej EU, in sicer: „Prihodnost za regije, ki zaostajajo v razvoju“, „Kako sektorske politike vplivajo na prostorska (ne)ravnovesja“, „Majhni kraji so pomembni“, „Čezmejno prostorsko načrtovanje“, „Podnebni ukrepi v alpskih mestih“, „Prilagajanje podnebnim spremembam in odpornost na podnebne spremembe s pomočjo krajinskega prehoda“ ter „Zmanjšanje izgube naravnih lastnosti zemljišč, širjenja mestnih območij in pozidave tal v mestih različnih velikosti in na funkcionalnih mestnih območjih“;
 - V. ker je ob upoštevanju omejenega geografskega ravnotežja pri razvoju teh pilotnih ukrepov in upravnih težav, ki so se pojavile, ko so bili pilotni ukrepi financirani iz več programov, potrebno boljše zbiranje podatkov, pa tudi skladna revizija Teritorialne agende 2030;
1. poudarja, da je bilo v obdobju 2014–2020 le 28 % strategij za trajnostni razvoj mest izvedenih prek orodja celostnih teritorialnih naložb; poziva Komisijo, naj sprejme ukrepe za spodbujanje uporabe teh orodij za razvoj Teritorialne agende 2030, zlasti z izboljšanimi komunikacijskimi dejavnostmi;
 2. poudarja, da ukrepi, ki se izvajajo v okviru lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, kot so ukrepi v okviru programa LEADER, pomembno prispevajo k teritorialnemu razvoju; poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo program LEADER, tako da povečajo njegova proračunska sredstva ter lokalnim akcijskim skupinam zagotovijo visoko raven avtonomije pri ustanavljanju, odločanju ter zmanjševanju upravnega bremena;
 3. poziva Komisijo, naj rezultate prihodnjega poročila o oceni za leto 2024 za programsko obdobje 2014–2020 ter rezultate ukrepov, izvedenih v okviru lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, kot so ukrepi iz programa LEADER, uporabi za podporo programom za

obdobje 2021–2027; opozarja na pomen kvalitativne analize orodij teritorialnega razvoja; v zvezi s tem obžaluje ugotovitev posebnega poročila Evropskega računskega sodišča o pobudi LEADER in lokalnem razvoju, ki ga vodi skupnost, da o njunih koristih ni zadostnih dokazov;

4. pozdravlja priročnik o teritorialnih in lokalnih razvojnih strategijah ter priročnik o strategijah trajnostnega razvoja mest kot vodili na vseh upravnih ravneh za oblikovanje, izvajanje in spremljanje teritorialnih in lokalnih razvojnih strategij, vključno s strategijami za razvoj mest; meni, da bi bilo treba pri regionalnem razvoju spodbujati razširjanje dobre prakse, da se zagotovita učinkovitost in trajnostnost projektov; vendar obžaluje, da sta bila ta priročnika objavljena prepozno, in spodbuja Komisijo, naj pravočasno pripravi smernice za poenostavitev postopka priprave programov; poudarja, da je treba državam članicam ponuditi več smernic in večjo prožnost glede izvajanja cilja politike št. 5 „Evropa, ki je bližje državljanom“ in ukrepov za doseg tega cilja ter jih uskladiti s tistimi iz Teritorialne agende 2030 in ustvariti spodbude za dodelitev več sredstev za cilj politike št. 5;
5. poziva države članice, naj spodbujajo strateško prostorsko načrtovanje, pri katerem bodo ozemlja upoštevana kot celota zunaj metropolitanskih, mestnih in funkcionalnih mestnih območij; poleg tega poziva države članice, naj okrepijo povezave med podeželjem in mesti kot način za doseganje bolj uravnoveženega teritorialnega razvoja po vsej EU ter naj razmislijo o čezmejnem načrtovanju in izvajanju s pristopi od spodaj navzgor, kot sta razvoj, ki ga vodi skupnost, in celostne teritorialne naložbe;
6. poziva Komisijo in Svet, naj namenita sredstva za podeželska območja in regije, ki so prizadete zaradi hudih in stalnih neugodnih naravnih ali demografskih razmer, na enak način, kot je 8 % sredstev kohezijske politike namenjenih razvoju programov v okviru urbane agende; ugotavlja, da bi bilo treba ta sredstva uporabljati predvsem z orodji celostnega teritorialnega razvoja;
7. upošteva prikazane zmogljivosti lokalnih in regionalnih oblasti pri izvajanju in upravljanju teritorialnih orodij ter meni, da je treba spremeniti paradigmo vključevanja lokalnih in regionalnih oblasti v načrtovanje, izvajanje in upravljanje teritorialnih orodij; poziva k učinkovitemu izvajanju načela partnerstva ter poglobljenemu posvetovanju z lokalnimi in regionalnimi organi ter drugimi deležniki, preden se opredelijo celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost; poudarja pomen pristopa k teritorialnemu razvoju od spodaj navzgor, pri čemer je treba hkrati omogočiti državljanom, da prevzamejo odgovornost za razvoj svojih ozemelj;
8. poziva, da se teritorialne ali lokalne razvojne strategije, ki so financirane z več kot enim programom, v skladu s členom 28 uredbe o skupnih določbah in po potrebi s podporo Komisije združijo v enotni postopek, da bi preprečili zamude in upravne ovire; pozdravlja možnost, ki je bila uvedena v programskem obdobju 2021–2027, da se določi glavni sklad za strategije, ki jih financira več kot en sklad;
9. ugotavlja, da so teritorialni instrumenti, kot sta lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, in celostne teritorialne naložbe, preverjeni ukrepi, ki Evropo približujejo državljanom; ugotavlja, da podatki v orodju STRAT-Board za obdobje 2014–2020 kažejo, da je imel lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, pomembno vlogo pri razvoju teritorialnih strategij, ter poudarja velik interes na lokalni ravni za dejavno sodelovanje pri razvoju teh

strategij; poziva države članice in Komisijo, naj poenostavijo administrativno upravljanje sredstev, zlasti v primerih, ko se za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, sredstva črpajo iz več kot enega sklada; poudarja, da so celostne teritorialne naložbe glavno orodje, ki ga uporabljajo države članice z večjo dodelitvijo sredstev ESRR, saj lahko hitro absorbirajo zneske in lahko pokrivajo več glavnih osi v enem ali več programih;

10. poudarja jasno ločevanje med državami članicami, ki so zavezane razvoju celostnih teritorialnih naložb ali lokalnemu razvoju, ki ga vodi skupnost, in tistimi, ki temu niso zavezane; poziva Komisijo, naj pojasni to razlikovanje, da bi se izognili geografskim neskladjem, in priskrbi prilagojeno tehnično podporo za države članice, ki teh teritorialnih orodij niso izkoristile; spodbuja vse države članice, naj v večji meri izkoristijo orodja celostnega teritorialnega razvoja, kot je opredeljen v členu 28 uredbe o skupnih določbah, in zagotovijo spoštovanje partnerstva, kot je opredeljeno v členu 8 te uredbe; meni, da bi morala biti orodja celostnega teritorialnega razvoja za države članice obvezna;
11. priznava tehnične poenostavitve v zvezi s teritorialnim razvojem, ki so bile uvedene v programskem obdobju 2021–2027; vseeno poziva Komisijo in države članice, naj ohranijo potrebne dodatne upravne predpise na najnižji možni ravni in se bolj osredotočijo na sorazmernost, saj imajo majhni projekti trenutno sorazmerno večje upravno breme (za upravičence) in upravne stroške (za organe, pristojne za programe) kot obsežnejši projekti;
12. meni, da je Teritorialna agenda 2030 pravi in ustrezeni instrument, katerega cilj je zmanjšati prostorsko razsežnost neenakosti in zagotoviti kohezijo EU z upravljanjem vsake njene regije skupaj z njenimi posebnostmi; zato meni, da bi morale biti družbe in ozemlja bolj vključeni v priznavanje pomena te agende; poziva Komisijo, naj spremeni vlogo Teritorialne agende 2030, tako da bo presegla vlogo vodnika za teritorialno upravljanje;
13. ugotavlja, da se s Teritorialno agendo 2030 ne le zagovarjajo odzivi lokalne politike na teritorialne izzive, temveč se oblikujejo tudi vizija in ambicije za cilj teritorialne kohezije z boljšim sodelovanjem lokalnih in regionalnih oblasti ter državljanov;
14. poudarja, da je lahko glede na sedanje ugotovitve financiranje iz več skladov v nekaterih državah še vedno težko, kljub temu da je večstransko financiranje eden glavnih namenov celostnih teritorialnih orodij, zlasti ker EKSRP (razvoj podeželja) ni več vključen v uredbo o skupnih določbah, zato bi bili potrebni dodatni in posebni ukrepi za uskladitev pravil EKSRP in drugih skladov kohezijske politike (tj. uporaba različnih skladov EU za integrirane projekte na lokalni ravni, ki obravnavajo več ciljev politike);
15. poziva države članice, naj aktivno spodbujajo vključevanje načela enakosti spolov pri pripravi in izvajanju pilotnih projektov Teritorialne agende 2030 na terenu;
16. poudarja, da sta pravičen in dostojen dohodek ter kakovost življenja za državljane in njihove družine na podeželskih območjih bistvena za zagotavljanje družbenega napredka ter uspešen teritorialni in lokalni razvoj; vztraja, da je treba vsem ljudem zagotoviti dostojne delovne in življenjske pogoje ter socialno zaščito;

17. poudarja, da je treba izboljšati skladnost politik in izvajati preverjanje učinkov prihodnjih celostnih pobud EU za teritorialni razvoj ter drugih ustreznih pobud na podeželje, da bi ocenili skladnost in dopolnjevanje politik EU ter njihov morebitni vpliv na podeželska območja, s čimer bi učinkovito preprečili odseljevanje s podeželja in olajšali generacijsko pomladitev, enak dostop do visokokakovostnih osnovnih storitev in ustvarjanje delovnih mest na podeželju; poudarja, da je mehanizem za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje pomemben tudi takrat, ko države članice ocenjujejo učinke predlagane zakonodaje na podeželska območja; poudarja pomen vključevanja lokalnih in regionalnih organov v opredelitev in izvajanje mehanizmov za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje ter v njihovo upravljanje na ravni EU in nacionalni ravni, da bi se borili proti družbeni izključenosti, povezani s prometom, ter povečali ozemeljsko dostopnost teh območij, s tem pa okrepili čezmejno sodelovanje in sodelovanje med podeželjem in mesti ter izboljšali dostop do širokopasovnega interneta in ustreznih storitev, zlasti storitev zdravstvenega varstva in izobraževanja, pa tudi diverzificirali podeželska gospodarstva, oživili podeželska območja in povečali njihovo privlačnost ter zagotovili trajnostno prihodnost teh skupnosti;
18. poudarja, da bi morali imeti ukrepi Teritorialne agende 2030 osrednjo vlogo v partnerskih sporazumih in programih; poudarja, da bi morali biti ti ukrepi odločnejši pri dodeljevanju sredstev in da bi bilo treba spodbujati vključevanje te agende v politike EU, pri čemer bi bil poudarek na ravneh upravljanja, ki so bližje terenu; meni, da bi bilo treba v prihodnjem večletnem finančnem okviru Teritorialni agendi 2030 priskrbeti ustrezno financiranje in metodologijo za dodelitev sredstev;
19. poudarja, da je treba prednostne naloge in cilje Teritorialne agende 2030 vključiti v zakonodajne instrumente in programe skladov kohezijske politike, ki bi morali biti prilagojeni vsakemu posameznemu ozemlju; pozdravlja pilotne ukrepe Teritorialne agende 2030, ki so bili oblikovani, ter poziva države članice in Komisijo, naj še naprej vlagajo v te ukrepe, izboljšajo njihovo geografsko uravnoveženost in jih bolje uskladijo z načeli agende;
20. poudarja, da je treba Parlament, zlasti njegov pristojni Odbor za regionalni razvoj, vključiti v pilotne ukrepe, da bi zagotovili njihovo skladnost s sedanjimi prednostnimi nalogami EU, spodbujati rezultate pilotnih ukrepov in o njih obveščati na ravni EU ter jih povezati in uskladiti s pobudami, kot je kohezijska politika, zlasti ESRR in Interreg;
21. poziva k strategiji za spodbujanje sinergij med različnimi skladi EU za projekte, ki se izvajajo s teritorialnimi orodji, in k upravni poenostavitvi pilotnih ukrepov, ki se financirajo iz več kot enega sklada, da bi zmanjšali upravne ovire in olajšali vlaganje vlog za te projekte;
22. meni, da bi lahko imela podjetja bistveno vlogo v strategijah za teritorialni razvoj; poziva Komisijo, naj podpira sisteme sodelovanja med podjetji ter lokalnimi in regionalnimi organi za pripravo projektov teritorialnega razvoja, ki bodo spodbujali ustvarjanje delovnih mest in gospodarsko rast;
23. poudarja velik potencial, ki ga ima Teritorialna agenda 2030 s svojimi sedanjimi in prihodnjimi pilotnimi projekti pri obravnavanju zelo raznolikih potreb nemestnih območij, vključno s podeželskimi območji, gorskimi območji, otoki in obalnimi območji, oddaljenimi in redko poseljenimi območji ter številnimi drugimi vrstami

območij, ki imajo tako značilnosti mest kot podeželja; zlasti poudarja dejstvo, da se podeželska območja pogosto srečujejo z demografskimi izzivi, nizko gostoto prebivalstva, omejenim dostopom do storitev splošnega pomena in slabo kakovostjo teh storitev, pri čemer nimajo vedno zmogljivosti za oblikovanje in izvajanje inovativnih rešitev, zato imajo lahko velike koristi od izmenjave dobre prakse;

24. poudarja, da je potrebno boljše razširjanje ukrepov in dosežkov pilotnih projektov kot primerov izvajanja skladov EU; podpira zamisel o konferenci vsaki dve leti, na kateri bi pilotne ukrepe predstavili lokalnim in regionalnim oblastem ter ustreznim akterjem na nacionalni ravni in ravni EU, hkrati pa bi jo povezali z drugimi dogodki, kot so dogodki v okviru pakta za podeželje (Rural Pact) ali foruma mest (Cities Forum);
25. poziva države članice, naj oblikujejo svoje teritorialne agende v skladu s Teritorialno agendo 2030 kot osnovo za načrtovanje lastnih teritorialnih strategij, pri čemer naj upoštevajo posebnosti in zelo raznolike potrebe vsake od svojih regij, ki naj služijo kot spodbuda, ter za spodbujanje procesa odločanja in oblikovanje teritorialnih ter mestnih politik; nadalje poziva države članice, naj omogočijo različne teritorialne strategije za vse regije EU, vključno s podeželskimi območji, območji, ki jih je prizadela industrijska tranzicija, regijami, ki so resno in stalno prizadete zaradi neugodnih naravnih ali demografskih razmer, kot so najsevernejše regije in regije z zelo nizko gostoto prebivalstva, otoki, čezmejne regije in gorske regije;
26. poudarja, da se lahko z dobrim delovanjem struktur upravljanja določi optimalna kombinacija prednostnih naložb, da bi dosegli potrebno vertikalno in horizontalno usklajevanje na več ravneh za oblikovanje in izvajanje celostnih razvojnih strategij;
27. poziva države članice in Komisijo, naj poleg pilotnih ukrepov spodbujajo izvajanje Teritorialne agende 2030 v širšem smislu, tako da ta instrument postane referenčni okvir za ukrepanje, ki bo zagotovil konkretne in prilagojene smernice za ozemlja EU, da bi se izboljšala njihova uspešnost; poudarja priložnost, da se regionalno financiranje poveže z uresničevanjem prednostnih nalog Teritorialne agende 2030, ter poziva Komisijo, naj razvije kazalnike spremljanja, ki bodo povezovali agendo in uporabo skladov kohezijske politike, zlasti ESRR;
28. ponavlja, da je treba nujno izboljšati politiko EU v zvezi z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, tudi ob upoštevanju vse pogostejših izrednih vremenskih dogodkov v EU v zadnjih letih in mesecih; zato poziva javne organe, naj nadaljujejo boj proti podnebnim spremembam; v zvezi s tem poudarja, da je treba povečati ambicioznost in kakovost pilotnih projektov v okviru cilja „zelena Evropa“ in njegove prve prednostne naloge „zdravo okolje“; poudarja, da je teritorialni razvoj ključen za izgradnjo odpornih regij in zagotavljanje trajnostnega izvajanja financiranja v okviru kohezijske politike;
29. pozdravlja predlog Evropskega ekonomsko-socialnega odbora za spodbujanje vseevropske listine o pravicah in odgovornostih podeželja in mest; je tudi prepričan, da je potrebnega več sodelovanja z mestnimi območji, da se zagotovi, da nobeno območje ali državljan ne bo zapostavljen pri pravičnem prehodu na podnebno nevtralnno, trajnostno in uspešno Evropsko unijo, pri čemer si je treba prizadevati za zavezanost podeželja in mest k pravičnemu pristopu ter izkazati dodano vrednost sodelovanja med podeželskimi in mestnimi organizacijami;

30. poudarja, da je treba zagotoviti bolj uravnotežen razvoj regij EU, tako da se bolje porazdelijo sredstva EU, vključno s podporo skupne kmetijske politike v državah članicah in med njimi; poudarja, da je nemogoče doseči trajnostni in dolgoročni teritorialni razvoj, če se podpora različnim regijam dodeljuje na podlagi zgodovinskih podatkov;
31. ugotavlja, da se vse več ljudi odloča za življenje v mestih in delo na podeželju; poziva Komisijo, naj oblikuje programe, pri katerih se bodo upoštevala vsa območja, vključno z metropolitanskimi, mestnimi in funkcionalnimi območji; spodbuja Komisijo, naj pobudo LEADER oblikuje tako, da jo bodo lahko uporabljala majhna mesta;
32. poziva Komisijo, naj poveže izkušnje, pridobljene pri izvajanju Teritorialne agende 2030, s prihodnjo kohezijsko politiko in priporočili skupine na visoki ravni za prihodnost kohezijske politike, da bi učinkoviteje odpravili ozemeljska neravnovesja in funkcionalna neskladja; poudarja priložnost, ki jo ponuja Teritorialna agenda 2030 kot orodje za oceno učinka kohezijske politike z vidika cilja teritorialne kohezije;
33. poziva Komisijo in države članice, naj do konca leta 2024 opravijo dosleden pregled Teritorialne agende 2030, vključno s temeljitim pregledom njenega sistema upravljanja, napredka pri njenem izvajanju in ustreznosti njenih prednostnih nalog, kot so navedene v agendi;
34. pozdravlja zavezujoč značaj metodologije, opisane v priložniku o teritorialnih in lokalnih razvojnih strategijah, ki teritorialnim politikam pripisuje enak pomen kot mestnim politikam;
35. poziva k enotnemu okviru za strategije, usmerjene v razvoj mest in širši teritorialni razvoj, v katerem bodo teritorialne zahteve obravnavane kot celota; poudarja, da bi lahko s tem znatno zmanjšali birokratske ovire pri pridobivanju sredstev;
36. poziva Komisijo, naj zagotovi pravilno izvrševanje sredstev in izvajanje teritorialnih instrumentov, pri čemer naj prednost daje učinkovitemu upravljanju brez nesorazmerne birokracije; poudarja, da je treba poenostaviti dostop do sredstev z opredelitvijo točk „vse na enem mestu“ za morebitne upravičence kohezijskih skladov EU in projektov celostnih teritorialnih naložb ali lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, zlasti za dostop do informacij o vrsti financiranja, upravnih zahtevah in upravičenosti;
37. priznava vlogo Evropskega sveta pri razvoju teritorialnih dejavnosti držav članic; poziva države članice, naj priskrbijo zadostne človeške vire za organe upravljanja in izvajalske organe, pristojne za celostne teritorialne naložbe ali lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, da bi zagotovile tehnično podporo in svetovalne storitve posebej za lokalne akcijske skupine in partnerje celostnih teritorialnih naložb ter omogočile skladnost s predpisi;
38. poziva Komisijo, naj se tesneje vključi v teritorialno politiko prek kohezijske politike in naj okrepi upravljanje regij, da bi spodbudila kohezijo in mikrokohezijo z upoštevanjem posebnosti vsake regije, izboljšanjem odločanja na lokalni in regionalni ravni ter uporabo obstoječih orodij za izboljšanje upravljanja zakonodajnih instrumentov; poleg tega poziva Komisijo in države članice, naj še naprej podpirajo sredstva kohezijske politike, da bi povečali odpornost teritorialnega razvoja, zlasti da bi lahko ublažili učinke nepričakovanih dogodkov, zaščitili regije pred posledicami in spoštovali načelo

neškodovanja koheziji;

39. se zaveda vpliva sklepov evropskega semestra na teritorialno kohezijo in posledično na zmogljivost za razvoj teritorialnih programov; zato ponovno poudarja, da je treba v evropskem semestru okrepiti teritorialno razsežnost in izboljšati povezanost med kohezijsko politiko in evropskim gospodarskim upravljanjem, pri čemer je treba lokalne in regionalne oblasti vključiti v vse faze postopkov, povezanih z evropskim semestrom in priporočili za posamezne države;
40. poziva Evropski odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor, naj imata dejavnejšo vlogo pri spremljanju in nadaljnjem razvoju Teritorialne agende 2030; poziva Komisijo, naj izvede študijo o zmogljivosti vsake regije za ublažitev svetovnih izzivov, ki vplivajo na teritorialno kohezijo; ugotavlja, da bi tako zagotovili orodje za hitro odzivanje, ki bi omogočilo prožnost pri dodeljevanju ali krepitvi virov glede na dejanske razmere v regijah EU;
41. poudarja pomen teritorialnih orodij v smislu večje in vključujoče udeležbe civilne družbe ter lokalnih in regionalnih oblasti; poziva Komisijo, naj preuči nove načine za dodatno ozaveščanje o njihovi utemeljitvi in za bistveno povečanje uporabe celostnih teritorialnih naložb in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, tudi z morebitno dodelitvijo določenega odstotnega deleža za uporabo v okviru kohezijske politike za obdobje po letu 2027;
42. poziva Evropsko investicijsko banko, naj poveča finančna sredstva, predvidena za sklade kohezijske politike, namenjene ohranjanju ravnovesja in pravičnega delovanja regij;
43. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji ter nacionalnim in regionalnim parlamentom držav članic.

MNENJE ODBORA ZA KMETIJSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

za Odbor za regionalni razvoj

o izvajanju strategij teritorialnega razvoja (uredba o skupnih določbah, naslov III, poglavje III) in njegovi uporabi v Teritorialni agendi Evropske unije 2030 (2023/2048(INI))

Pripravljaivec mnenja: Asim Ademov

POBUDE

Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja poziva Odbor za regionalni razvoj kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- A. ker člen 174 Pogodbe o delovanju Evropske unije določa, da si mora Unija prizadevati za zmanjšanje neskladja med stopnjami razvitosti različnih regij, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti podeželskim območjem, ki se spoprijemajo z resnimi izzivi demografskega upada in staranja prebivalstva, ki zlasti vplivajo na kmetijsko prebivalstvo EU, pa tudi izzivi opuščanja podeželja ter nedostopnosti ali slabe dostopnosti javne in zasebne infrastrukture in storitev, vključno z visokohitrostnimi širokopasovnimi povezavami, digitalno infrastrukturo, mobilnostjo, zdravstvenimi in socialnimi storitvami ter izobraževanjem in usposabljanjem, ter nizkimi dohodki, manjšimi zaposlitvenimi možnostmi in vse višjimi obratovalnimi stroški kmetij;
- B. ker imajo ženske ključno vlogo pri razvoju podeželja in socialnem tkivu podeželskih območij, ohranjanju in izboljšanju preživetja na podeželju ter krepitvi podeželskih skupnosti in jih je treba obravnavati kot gonilo trajnostnega razvoja; ker se pomemben prispevek žensk k lokalnemu razvoju in razvoju podeželja ne odraža v zadostni meri pri njihovi udeležbi v ustreznih postopkih odločanja, saj so ženske na podeželju pogosto premalo zastopane v organih odločanja;
- C. ker so posledice pandemije covid-19, energetske krize in ruske vojaške agresije proti Ukrajini prispevale k poglobitvi velikih težav pri pravilnem delovanju celotne agroživilske verige, ki je eno glavnih gonil razvoja podeželja; ker naraščajoče cene energije in inflacija v Evropi še posebno prizadenejo podeželska območja, zlasti regije z geografskimi posebnostmi in najbolj oddaljene regije, kjer je najtežje doseči cilje kohezijske politike;
- D. ker digitalni in zeleni prehod, če sta izvedena pravično in nikogar ne zapostavljata, dolgoročno ponujata priložnosti za močnejša, povezana, odporna, inovativna in uspešna podeželska območja; ker je posodobljena digitalna infrastruktura osnovni pogoj za digitalne in pametne rešitve za kmetovanje ter s tem za uspeh zelenega prehoda, pa tudi ključni dejavnik, ki omogoča konkurenčnost malih in srednjih podjetij na podeželju; ker imajo mala in srednja podjetja na podeželju še posebej pomembno vlogo kot

delodajalci, spodbujevalci diverzifikacije dohodkov kmetij in kot sponzorji družbenega in kulturnega življenja ter tako prispevajo k večji privlačnosti podeželskih območij za mlade; ker pa ima kljub nedavnemu izboljšanju visokohitrostne širokopasovne povezljivosti le 59 % gospodinjstev v podeželskih regijah dostop do širokopasovnih povezav, v primerjavi s 87 % gospodinjstev v EU;

- E. ker je v Teritorialni agendi Evropske unije 2030 pozvano, naj se okrepi teritorialna razsežnost sektorskih politik na vseh ravneh upravljanja;
- F. ker se zdi, da v regijah in administrativnih enotah, kjer se izvaja pobuda LEADER, obvezna funkcija vodje lokalne akcijske skupine prispeva k izboljšanju uspešnosti in črpanja regionalnih sredstev in razvoja; ker kohezijska politika daje prednost mestnim območjem; ker se poleg tega številne naložbe na podeželskih območjih, ki niso neposredno povezane s kmetijstvom, kot so gradnja javnih cest, naložbe v kanalizacijske sisteme, vzpostavitev nekmetijskih gospodarskih dejavnosti itd., večinoma financirajo iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, ne pa iz Kohezijskega sklada;
- G. ker bi morala biti podeželska območja privlačna destinacija za poslovanje in imeti ključno vlogo pri zagotavljanju prehranske varnosti EU; ker je cilj dolgoročne vizije podeželskih območij EU¹ izboljšati kakovost življenja na podeželju, doseči uravnotežen teritorialni razvoj in spodbuditi gospodarsko rast na podeželju; ker sta vloga in pomen podeželskih območij pogosto podcenjena, spregledana in nezadostno financirana;
- H. ker raznolikost podeželskih območij EU zahteva lokalno zasnovane odzive in rešitve, ki ustrezajo specifičnim potrebam in možnostim posameznega območja, in ker bi morale strategije obravnavati podeželska območja v skladu z njihovimi individualnimi značilnostmi in v povezavi z njihovim okoljem, med drugim z uporabo mehanizma za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje;
- I. ker so podeželske skupnosti izpostavljene večji škodi zaradi podnebnih sprememb, pogostejšim slabim vremenskim razmeram, kot so nevihte, poplave in suše, ter posledicam izgube biotske raznovrstnosti in imajo višje stroške zaradi podnebnega prehoda;
- J. ker trajnostno upravljanje kmetijstva in gozdarstva, ki vključuje okoljsko, gospodarsko in socialno trajnostnost, zagotavlja dostojna delovna mesta in sredstva za preživetje, ščiti ekološke sisteme in biotsko raznovrstnost ter krepi odpornost na podnebne spremembe in tveganja;
 - 1. želi opomniti, da imajo male, srednje in družinske kmetije posebno vlogo v kmetijskem sistemu EU in so bistvene za zagotavljanje prehranske varnosti in ekosistemskih storitev za evropske državljane; poudarja, da male, srednje in družinske kmetije ter mala in srednja podjetja pozitivno vplivajo na socialno kohezijo na teh območjih, saj zagotavljajo zaposlitvene možnosti in pomagajo ohranjati lokalno prebivalstvo;
 - 2. poudarja, da sta pravičen in dostojen dohodek ter kakovost življenja za državljane in

¹ Sporočilo Komisije z dne 30. junija 2021 z naslovom Dolgoročna vizija za podeželska območja EU – do močnejših, povezanih, odpornih in uspešnih podeželskih območij do leta 2040 (COM(2021)0345).

njihove družine na podeželskih območjih bistvena za zagotavljanje družbenega napredka ter uspešen teritorialni in lokalni razvoj; vztraja, da je treba zlasti mladim delavcem na kmetijah in delavcem migrantom v regijah EU zagotoviti dostojne delovne in življenjske pogoje ter socialno zaščito;

3. poudarja, da je treba izboljšati skladnost politik in izvajati preverjanje učinkov prihodnjih celostnih pobud EU za teritorialni razvoj ter drugih ustreznih pobud na podeželje, da bi ocenili skladnost in dopolnjevanje politik EU ter njihov morebitni vpliv na podeželska območja, s čimer bi učinkovito preprečili odseljevanje s podeželja in olajšali generacijsko pomladitev, enak dostop do visokokakovostnih osnovnih storitev in ustvarjanje delovnih mest na podeželju; poudarja, da je mehanizem za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje pomemben tudi takrat, ko države članice ocenjujejo učinke predlagane zakonodaje na podeželska območja; poudarja pomen vključevanja lokalnih in regionalnih organov v opredelitev in izvajanje mehanizmov za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje ter v njihovo upravljanje na evropski in nacionalni ravni, da bi se borili proti družbeni izključenosti, povezani s prometom, povečali ozemeljsko dostopnost teh območij, okrepili čezmejno sodelovanje in sodelovanje med podeželjem in mesti ter izboljšali dostop do širokopasovnega interneta in ustreznih storitev, zlasti zdravstvenih in izobraževalnih, pa tudi diverzificirali podeželska gospodarstva, oživili podeželska območja in povečali njihovo privlačnost ter zagotovili trajnostno prihodnost teh skupnosti;
4. pozdravlja predlog Evropskega ekonomsko-socialnega odbora za spodbujanje vseevropske listine o pravicah in odgovornostih podeželja in mest; je tudi prepričan, da je potrebno več sodelovanja z mestnimi območji, da se zagotovi, da nobeno območje ali državljan ne bo zapostavljen pri pravičnem prehodu na podnebno nevtralnno, trajnostno in uspešno Evropsko unijo, pri čemer si je treba prizadevati za zavezanost podeželja in mest k pravičnemu pristopu ter izkazati dodano vrednost sodelovanja med podeželskimi in mestnimi organizacijami;
5. pozdravlja pospešeno digitalno preobrazbo v kmetijskem sektorju in na podeželju; opozarja na izključevanje malih kmetij in najbolj oddaljenih regij iz tega razvoja in poudarja, da je treba sprejeti ukrepe, s katerimi bomo zagotovili, da bo digitalna preobrazba koristila vsem; zlasti ugotavlja, da je treba upravljati tveganja odvisnosti in prezadolženosti malih kmetov;
6. poudarja, da bi morale biti doseganje ciljev kohezijske politike na podeželskih območjih vedno kompromis med okoljskimi, gospodarskimi in socialnimi cilji, ki so bistveni za blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij;
7. ponovno poziva, da je treba dolgoročno vizijo za podeželska območja EU v celoti vključiti v sedanji in prihodnji večletni finančni okvir in skupno kmetijsko politiko (SKP), da bi zagotovili ustrezno financiranje brez poseganja v druga proračunska poglavja SKP in s tem dopolnilno in skladno podporo za podeželska območja na vseh ravneh teritorialnega razvoja; poudarja, da je treba pri razvoju in izvajanju kmetijske politike zagotoviti tesnejše sodelovanje med lokalnimi, nacionalnimi in evropskimi organi, tako da bi upoštevali raznolikost podeželskih območij v Evropi in neskladja med stopnjami njihovega razvoja;

8. poziva k vključitvi ciljev Teritorialne agende 2030 (TA2030) v zakonodajne instrumente in operativne programe skladov kohezijske politike; pozdravlja pilotne ukrepe TA2030, ki so bili razviti, ter države članice in Komisijo poziva, naj še naprej vlagajo v te ukrepe in jih usklajujejo s pobudami, povezanimi s kohezijsko politiko in razvojem podeželja;
9. poudarja, da je treba zagotoviti bolj uravnotežen razvoj regij EU, tako da se bolje porazdelijo sredstva EU, vključno s podporo SKP v državah članicah in med njimi; poudarja, da je nemogoče doseči trajnostni in dolgoročni teritorialni razvoj, če se podpora različnim regijam dodeljuje na podlagi zgodovinskih podatkov;
10. poudarja vlogo, ki jo ima kmetijstvo pri doseganju ciljev Unije na področju prehranske varnosti, trajnostne rasti, socialne vključenosti in boja proti podnebnim spremembam, obenem pa prispeva k diverzifikaciji kmetijske proizvodnje, ohranjanju biotske raznovrstnosti in razvoju lokalnih gospodarstev;
11. poziva Komisijo, naj za TA2030 uvede neposredne izvedbene instrumente;
12. poudarja, da ima metoda lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v okviru pobude LEADER² potencial pri vključevanju podeželskih skupnosti v lokalne akcijske skupine za pripravo in izvajanje ciljno usmerjenih strategij lokalnega razvoja ter pri ohranjanju in obnavljanju živahnega in cvetočega lokalnega podeželskega gospodarstva ter da je treba ohraniti zadostno raven financiranja za pobudo LEADER; poziva države članice, naj zmogljivosti te pobude v celoti izkoristijo pri razvoju rešitev za obravnavanje gospodarskih, socialnih in razvojnih izzivov na podeželskih območjih po vseh EU; poziva države članice, naj podprejo metode lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, vključno s pobudo LEADER, in spodbujajo udeležbo v lokalnih akcijskih skupinah ter jim zagotovijo dejansko avtonomijo glede sestave in sprejemanja odločitev; meni, da bi nadaljnji razvoj razvojne metode in orodij za financiranje metode lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, prispeval k močnejšim celostnim strategijam ter bolj trajnostnemu in odpornemu teritorialnemu razvoju; v zvezi s tem poudarja, da je treba pomoč za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, smiselno dodeliti iz vseh ustreznih skladov na ravni EU, podobno kot v Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja;
13. poziva Komisijo, naj rezultate poročila o oceni za leto 2024 za programsko obdobje 2014–2020 ter rezultate in izkušnje z izvajanjem EKS RP LEADER uporabi za podporo programov za obdobje 2021–2027; poziva Komisijo, naj pri pripravi novega programskega obdobja razmisli o možnosti zagotavljanja finančnih sredstev v okviru programa LEADER, s katerimi bi se spodbujala generacijska pomladitev na podeželju;
14. kljub temu poudarja, da bi morala Komisija stalno ocenjevati stroške in koristi pobude LEADER, da bi čim bolj zmanjšala tveganje, povezano z morebitno zlorabo dodeljenih sredstev, hkrati pa zagotovila, da bo program učinkovito olajšal sodelovanje na lokalni ravni ter da bodo upravne zahteve ustrezale velikosti in strukturi lokalne skupnosti, da ne bodo ustvarjale ovir za nove pobude, ki bi se jim bilo mogoče izogniti;
15. poziva Komisijo, naj izboljša tesno sodelovanje in povezano uporabo med instrumenti financiranja EU, kot so kohezijski skladi, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja,

² https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld/leader-toolkit/leaderclld-explained_en.html.

skupna kmetijska politika in instrument za okrevanje NextGenerationEU, pa tudi z nacionalnimi instrumenti, da bi uresničili strategije lokalnega razvoja ter čim bolj povečali učinek in učinkovitost naložb v razvoj podeželja; poudarja, da je treba olajšati in spodbujati uporabo pristopov, ki se financirajo iz več skladov, da bi podprli izvajanje integriranih projektov za vključujoč in trajnosten razvoj podeželja;

16. poziva države članice, naj učinkovito izkoristijo različne možnosti financiranja, med drugim da bi izboljšale možnosti malih in srednjih podjetij, saj imajo pomembno vlogo pri ustvarjanju delovnih mest na podeželskih območjih, ter poziva Komisijo, naj spremlja in oceni, ali njena podpora dosega podeželska območja in koristi njihovim skupnostim; poziva k razvijanju partnerstev v vseh ekonomskih dejavnostih na podeželju, med podjetji vseh sektorjev, lokalnimi organi, raziskovalci in storitvami, ki temeljijo na inovacijah, izmenjavi znanja ter sodelovanju;
17. ugotavlja, da nestabilnost kmetijskih trgov v EU in po svetu, ki je posledica ruske agresije proti Ukrajini, predstavlja poseben izziv za kohezijsko politiko in evropsko solidarnost, saj destabilizira kmetijski sektor in povečuje tveganje razširjene gospodarske stagflacije, kar bo še povečalo sedanjo vrzel v bogastvu med državami in regijami EU;
18. poudarja vlogo e-storitev, rešitev za mobilne storitve, javno-zasebnih partnerstev, socialnih podjetij, kulturnih in ustvarjalnih panog, dostopnosti izobraževanja in zdravstvenega varstva ter zadrug, ki pomagajo pri zagotavljanju potrebnih storitev za podeželska območja in so ključni dejavnik socialno-ekonomskega razvoja podeželja;
19. opozarja, da je treba v evropskih podeželskih regijah upoštevati tudi razvoj drugih gospodarskih sektorjev, kot sta kmečki ali kulturni turizem, da bi oživili podeželska območja;
20. poziva k izboljšanju cenovno dostopnih storitev javnega prevoza in infrastrukture, kot so železnice, ceste, polnilne in oskrbovalne postaje na podeželskih območjih, da bi podprli rešitve za e-mobilnost ter zmanjšali digitalno in prometno vrzel med mestnimi in podeželskimi območji; zato poudarja, da je nujno treba zagotoviti potrebna finančna sredstva za razvoj in vzdrževanje prometnih povezav, saj bi lahko s tem starejše generacije spodbudili, da bi dlje ostale v kmetijstvu, mlade iz regionalnih središč pa pritegnili k delu na podeželskih območjih;
21. opozarja na stalno nasprotje interesov na nekaterih podeželskih in primestnih območjih med financiranjem kohezijske politike in cilji kmetijske politike ter poziva Komisijo, naj ustrezno in v skladu s Pogodbo razlikuje med financiranjem za podeželska območja v okviru SKP in v okviru kohezijske politike, pri čemer naj upošteva cilje vsake od teh politik, kot so določeni v členih 39 in 174 Pogodbe;
22. poziva k izboljšanju ravni digitalnih veščin ter razpoložljivosti in cenovne dostopnosti ustrezne digitalne infrastrukture, pa tudi zmogljivosti za učinkovito uporabo digitalnih tehnologij, kot so platforme za digitalne storitve na podeželju;
23. poudarja, da so lahko ženske na podeželju akterji sprememb pri doseganju ciljev TA2030, s čimer prispevajo k pravični in zeleni Evropi, ki bo ponujala možnosti za prihodnost, ščitila skupna sredstva preživljanja ter oblikovala družbeni prehod na

trajnostno kmetijstvo; poudarja, kako pomembno je ustvariti ugodno okolje za podjetnice na podeželskih območjih, vključno s pravnimi in političnimi vidiki, da bi zagotovili boljši dostop do informacij, znanja in spretnosti ter olajšali dostop do finančnih virov, s tem pa ustvarili več delovnih mest na podeželju; poziva Komisijo in države članice, naj oblikujejo in izvajajo ukrepe za boj proti neenakosti med spoloma; opozarja, da je treba v okviru kohezijske politike za obdobje 2021–2027 enakost in vidik spola vključiti in spodbujati v vseh fazah postopka za pripravo, izvajanje, spremljanje in ocenjevanje kohezijskih programov;

24. je prepričan, da stalno pomanjkanje notranje in zunanje usklajenosti neposrednih plačil v okviru SKP ogroža dolgoročne cilje kohezijske politike, zlasti na najrevnejših in najmanj razvitih območjih;
25. ponavlja, da je treba nujno izboljšati politiko EU v zvezi z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, tudi ob upoštevanju vse pogostejših izrednih vremenskih dogodkov v EU v zadnjih nekaj letih in mesecih; v zvezi s tem poudarja, da je treba povečati ambicioznost in število sedanjih in prihodnjih pilotnih projektov v okviru cilja „bolj zelena Evropa“ in njegove prve prednostne naloge „bolj zdravo okolje“;
26. poziva k večjim prizadevanjem, da bi podeželskim prebivalcem omogočili dejavno sodelovanje v postopkih oblikovanja politik in odločanja, pri čemer je treba vključiti širok nabor deležnikov na vseh ravneh upravljanja, da bi razvili prilagojene, lokalne in celostne politične rešitve ter naložbe;
27. ugotavlja, da se vse več ljudi odloča za življenje v mestih in delo na podeželju; poziva Komisijo, naj oblikuje programe, ki bodo upoštevali vsa območja, vključno z metropolitanskimi, mestnimi in funkcionalnimi območji; spodbuja Komisijo, naj pobudo LEADER oblikuje tako, da jo bodo lahko uporabljala majhna mesta;
28. poudarja, da imajo kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo bistveno gospodarsko vlogo; poziva k nadaljnjemu razvoju kratkih dobavnih verig, shem kakovosti, organizacij proizvajalcev in zadrug, ki prispevajo k večji trajnostnosti proizvodnje hrane v Evropi;
29. poudarja, da je generacijska pomladitev ključna za socialno, gospodarsko in okoljsko trajnostnost podeželskih območij in prehransko neodvisnost EU ter za prihodnost kmetijstva, zato mora ostati pomembna prednostna naloga v načrtih in strategijah teritorialnega razvoja; poudarja, da je treba upoštevati potrebe malih in srednjih kmetijskih gospodarstev, zlasti pa se osredotočiti na privabljanje mladih kmetov, preprečevanje opuščanja zemljišč ter omogočanje dostopa do zemljišč in posojil;
30. poudarja pomen načel krožnega gospodarstva in biogospodarstva ter njihove uporabe v kmetijskem sektorju, da bi prispevali k uresničevanju ciljev iz evropskega zelenega dogovora; spodbuja boljše razumevanje in izvajanje načel krožnega gospodarstva ter biogospodarstva v evropskem kmetijskem in živilskem sistemu.

**PRILOGA: SEZNAM SUBJEKTOV ALI OSEB,
OD KATERIH JE PRIPRAVLJAVEC MNENJA PREJEL PRISPEVEK**

Pripravljaec mnenja Asim Ademov v okviru svoje izključne pristojnosti izjavlja, da ni prejel prispevka od nobenega subjekta ali osebe, ki bi ga bilo treba v skladu s členom 8 Priloge I k Poslovníku navesti v tej prilogi.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	16.11.2023
Izid končnega glasovanja	+: 35 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidže Alieva-Veli (Atidzhe Alieva-Veli), Benoît Biteau, Franc Bogovič, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Dacian Cioloș, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Dino Giarrusso, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Marlene Mortler, Juozas Olekas, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Sarah Wiener
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Asim Ademov, Ladislav Ilčić, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dan-Ștefan Motreanu
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Adrian-Dragoș Benea, Lydie Massard, Ville Niinistö

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

35	+
ECR	Mazaly Aguilar, Ladislav Ilčić, Krzysztof Jurgiel, Bert-Jan Ruissen
ID	Gilles Lebreton
NI	Dino Giarrusso
PPE	Asim Ademov, Franc Bogovič, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Marlene Mortler, Dan-Ștefan Motreanu, Anne Sander, Petri Sarvamaa
Renew	Atidže Alieva-Veli (Atidzhe Alieva-Veli), Asger Christensen, Dacian Cioloș, Jérémy Decerle, Martin Hlaváček
S&D	Clara Aguilera, Adrian-Dragoș Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Camilla Laureti, Cristina Maestre Martín De Almagro, Juozas Olekas
The Left	Luke Ming Flanagan
Verts/ALE	Benoît Biteau, Martin Häusling, Lydie Massard, Ville Niinistö, Sarah Wiener

0	-

0	0

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani

INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU

Datum sprejetja	30.11.2023
Izid končnega glasovanja	+: 26 -: 0 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	François Alfonsi, Pascal Arimont, Isabel Benjumea Benjumea, Tom Berendsen, Stéphane Bijoux, Vlad-Marius Botoș, Andrea Cozzolino, Manolis Kefalojanis (Manolis Kefalogiannis), Nora Mebarek, Alin Mituța, Anđelika Anna Mozdżanowska, Niklas Nienaa, Andrej Novakov (Andrey Novakov), Younous Omarjee, Witold Pahl, Wolfram Pirchner, Caroline Roose, Marcos Ros Sempere, André Rougé, Susana Solís Pérez
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Katalin Cseh, Mónica Silvana González, Elena Lizzi, Denis Nesci, Bronis Ropé
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Francisco Guerreiro

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V PRISTOJNEM ODBORU**

26	+
ECR	Andželika Anna Mozdzanowska, Denis Nesci
NI	Andrea Cozzolino
PPE	Pascal Arimont, Isabel Benjumea Benjumea, Tom Berendsen, Daniel Buda, Manolis Kefalojanis (Manolis Kefalogiannis), Andrej Novakov (Andrey Novakov), Witold Pahl, Wolfram Pirchner
Renew	Stéphane Bijoux, Vlad-Marius Botoș, Katalin Cseh, Alin Mituța, Susana Solís Pérez
S&D	Isabel Carvalhais, Mónica Silvana González, Nora Mebarek, Marcos Ros Sempere
The Left	Younous Omarjee
Verts/ALE	François Alfonsi, Francisco Guerreiro, Niklas Nienaa, Caroline Roose, Bronis Ropë

0	-

2	0
ID	Elena Lizzi, André Rougé

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani